

Ett urbant tolkningsföreträde? En studie av hur landsbygd skapas i nationell policy

Malin Rönnblom, Umeå centrum för genusstudier, Umeå universitet
September 2014

Förord från Jordbruksverket

Jordbruksverket är en av de myndigheter i Sverige som har till uppgift att se till att arbeta för en modern och attraktiv landsbygd där det finns jobb och utvecklingsmöjligheter. Grunden för denna samhällsstyrning vilar på kunskap om de ekologiska, ekonomiska och sociala systemen. Men även värderingar och attityder, medvetna eller omedvetna, spelar roll. Hur vi värderar stad och land får konsekvenser för hur vi formulerar "problemen" och för vilka "åtgärder" vi sätter in. Det får i sin tur effekter för i vilken riktning samhället utvecklas.

För att synliggöra de normer som finns i samhället, inte minst kopplat till genomförande av politik, har vi låtit forskare Malin Rönnblom göra en diskursanalys av några nationella strategier inom ett antal områden.

Vår förhoppning är att den här rapporten kan ligga till grund för ett fortsatt normkritiskt arbete, inte bara inom Jordbruksverket, utan även inom andra myndigheter, organisationer och företag.

Christina Nordin
Divisionsdirektör

Innehåll

Inledning – att analysera makt	4
Utgångspunkter och angreppssätt	5
Den nationella innovationsstrategin.....	7
Boverkets vision för Sverige 2025.....	10
Regeringens landsbygdsstrategi.....	11
Ett urbant tolkningsföretäde med sprickor	15
Referenser	18

Inledning – att analysera makt

Analyser av makt och maktrelationer kan göras på många olika sätt, framför allt beroende på vilken förståelse av makt som analysen tar sitt avstamp ifrån. Makt förstås ofta som resurser som pengar eller position, men makt kan också handla om möjligheterna att sätta dagordningen för vilka frågor som ska diskuteras och vilka beslut som ska tas. Makt kan även handla om tolkningsföreträde, om att avgöra vad som är möjligt att ifrågasätta och vad som är så normalt att det nästan inte går att benämna.ⁱ Inom politiken talas det ofta om makt i termer av antal och positioner, inte minst när så kallade marginaliserade grupper som kvinnor, invandrade, ungdomar eller glesbygdsbor ställer krav på politiskt inflytande. Att få finnas där, i riksdagen, i partistyrelsen, i utskottet eller i utredningen, är det som lyfts fram. Självklart måste representation anses viktigt, samtidigt som det är centralt att komma ihåg att kraven på att bli inkluderad i något bestående också blir ett sätt att återskapa den rådande ordningen (jmf Rönnblom 2011 och diskussionen om jämställdhetsintegrering). Inkludering för också ofta med sig anpassning, att fler kvinnor kommer in i riksdagen innebär inte per automatik att riksdagens arbete och prioriteringar förändras, lika lite som fler politiker från landsbygden med självklarhet innebär att det urbana tolkningsföreträde som präglar politiken förändras. Utan att vara allt för konspiratorisk är det relativt rimligt att anta att strävan efter att bli inkluderad också kräver en anpassning till den rådande ordningen. Samtidigt är det viktigt att understryka att närvaro alltid öppnar upp möjlighet till att göra skillnad.

Jag vill inte avfärda betydelsen av varken resurser eller representation. Båda aspekterna har med makt att göra och är viktiga för en analys av olika gruppers inflytande i samhället. I den här rapporten har jag dock valt att ta ett annat grepp, ett grepp som kan beskrivas som en mer fördjupad analys av hur makt fungerar. Jag har tagit fasta på ett sätt att förstå makt där makt är både produktiv och relationell. Med makt som produktiv menar jag att makt inte är något som kan mätas utan att makt skapar fenomen i samhället. Exempelvis betraktar jag inte landsbygden som något som "finns" utan något som "görs". I talet om landsbygden, i olika typer av policies och insatser för landsbygden, skapas också densamma. Landsbygden fylls med ett visst innehåll som gör vissa handlingar och prioriteringar möjliga medan andra blir omöjliga. Och denna process är relationell i betydelsen att landsbygden inte skapas i ett vakuum utan hela tiden görs i relation, till tidigare föreställningar om landsbygd men inte minst till staden, till det urbana. Och vice versa. Staden skapas i relation till landsbygden, och ofta på ett sätt som innebär att staden går "vinnande" ut ur den relationen. Staden som representant för modernitet, tillväxt, framgång och utveckling behöver landsbygden, behöver "kusinen från landet" för att visa på sin förträfflighet.ⁱⁱ

Nu är inte utgångspunkten att dessa produktiva och relationella maktprocesser är intentionella. Att det exempelvis sitter politiker i Stockholm och grunnar på hur de ska använda landsbygden för att framställa sig själva i en god dager. Självklart kan även detta hända men om makt fungerar så enkelspårigt brukar den också vara relativt lätt att genomskåda och utmana. I den maktanalys som presenteras i den här rapporten ligger fokus på hur landsbygden skapas i några olika policies utifrån vilka problem och lösningar som skrivs fram. Jag menar att det är centralt att få fatt i de förståelser av landsbygd som produceras i offentlig politik utifrån att relationen mellan stad och land förstås i termer av makt. Att staden intar en privilegierad position i relation till landsbygden, precis på samma sätt som män intar en privilegierad position i relation till

kvinnor. Det betyder varken att stadsbor förtrycker landsbygdsbor eller att enskilda män medvetet förtrycker kvinnor, utan att vårt samhälle präglas av maktordningar som ger vissa effekter och där vissa positioner vidmakthålls på andras bekostnad, oavsett om detta är medvetet eller inte. Som vit i Sverige är jag allt som oftast omedveten om hur jag gynnas i olika situationer, det är bara så det är, i krogkön eller när jag söker jobb. Det är inte minst genom kontrasten mot en rasifierad persons erfarenheter som jag kan se mitt privilegium. Som stadsbo framstår det ofta som en självklarhet att det finns en ambulans som kan ta mig till sjukhuset om jag blir sjuk, det är inte förrän jag läser om Doroteauppropet som jag tvingas reflektera över att inte alla i Sverige har det privilegiet.

Utgångspunkter och angreppssätt

Syftet med den här rapporten är att analysera hur landsbygd "görs" i nationella policydokument samt diskutera vilka effekter detta kan få för ett politiskt förändringsarbete. Min utgångspunkt är att det är nödvändigt att tala om ett urbant tolkningsföreträde, ett ställningstagande som kan betyda flera saker. Att boende i städer får mer av samhällets gemensamma resurser än boende på landsbygden. Eller att landsbygden betraktas som mer problematiskt än staden, mer i behov av stöd och inte som en plats för framtida "investeringar". Att landsbygden får förkroppsliga problem medan staden per automatik är platsen för framtida utveckling. Insikterna om denna maktrelation varierar, och maktrelationen tar sig också olika uttryck i olika sammanhang. Här vill jag framför allt framhålla vikten av denna form av jämförelse eller kontrastering. Att det är möjligt att synliggöra men också granska olika former av tolkningsföreträden genom att studera dess avvikelser. Att det i talet om landsbygd, eller om kvinnor, skapas en implicit föreställning om stad, eller män. I den här rapporten diskuterar jag alltså det urbana tolkningsföreträdet i termer av en territoriell maktrelation, något som kan jämföras med de könade maktrelationer som genusforskningen beforskar. Liksom inom genusforskningen handlar inte analysen om att skuldbelägga den privilegierade parten – gruppen män eller staden – utan snarare att visa på att hur dessa privilegier skapas. Fokus i analysen ligger på att analysera *hur* något görs, inte att det görs, eller varför. Att betrakta maktrelationer som något som hela tiden skapas eller görs skapar utrymme för ett förändringsarbete. Kunskap om hur privilegier skapas ger alltså kunskap för hur de kan motverkas och omskapas. Det är en utgångspunkt som inte alltid rimmar med det fokus som idag finns på benchmarking, förebilder och goda exempel. I en tid där allas prestationer mäts genom indikatorer och andra mätinstrument är det inte alltid möjligt att tala om problem, motgångar eller makt. Självt menar jag att det är omöjligt att tala om förändring om det enbart är målet eller visionen som ska uppnås som benämns, inte de problem som gör att målet inte är uppnått (jmf Rönnblom 2011 om jämställdhet som visionsord).

En annan likhet mellan en genusanalys och en analys av territoriella relationer är att det inte enbart handlar om två enkla kategorier, kvinnor och män, stad och land. Kön måste också förstås i relation till etnicitet/ras, klass, sexualitet och andra privilegiesystem, precis som landsbygden är diversifierad på olika sätt. Kulturgeografen Gunnel Forsberg har också visat på likheterna mellan genusforskning och landsbygdsforskning, att de är två forskningsfält som befinner sig på marginalen och inte alltid betraktas som helt vetenskapliga (se Forsberg 1996). Forsbergs forskning är också ett exempel på ett mindre men relativt livaktigt forskningsfält där forskare på olika sätt kombinerar

studier av genus med studier av landsbygd, och vice versa (se även Forsberg och Stenbacka 2013, Forsberg 2005) Här kan bland annat nämnas forskning kring maskulinitet och landsbygd, som Susanne Stenbackas studier av hur maskulinitet framställs i medias bilder av glesbygd (2011) och Lissa Nordins studie av maskulinitet och kärlek på landsbygden (2008). I min egen avhandling problematiserar jag urbana föreställningar om kvinnorörelse genom en studie av kvinnors organisering på landsbygden (Rönblom 2002). Internationellt kan Doreen Masseys arbete lyftas fram som banbrytande när det gäller feministiska studier av plats och rum och hon har bland annat visat på hur det globala och urbana framställs som överordnat i relation till det lokala och partikulära och hur det senare även i hög utsträckning förknippas med kvinnor (Massey 1994). Internationellt har också forskningsfältet expanderat sedan mitten av nittiotalet, den internationella tidskriften *Gender, Place & Culture* är en bra ingång för den som vill veta mer om vad som händer på fältet. Mer generellt är också landsbygdsforskning ett växande forskningsfält som spänner över en mängd discipliner. För den intresserade är Cecilia Waldenströms och Erik Westholms översikt om fältet (2008) samt antologin *Ska hela Sverige leva?* (2008) en bra ingång till de frågor som diskuteras. Ett mer intersektionellt angreppssätt på centrum – periferi relationen presenteras i boken *Med periferien i sentrum: en studie av lokal velferd, arbetsmarknad og kjønnsrelasjoner i den nordiske periferien* (red. Berglund et al 2005).

Den analysansats som används i denna rapport är inspirerad av den australienska forskaren Carol Bacchis (2009) ansats "What's the problem represented to be?". Bacchis utgångspunkt är en kritik av mer konventionell policyanalys som hon menar utgår från att politiken svarar på problem i samhället som redan finns där. I en mer konventionell ansats finns samhällsproblemen "utanför politiken" och det är politikens uppgift att lösa dem. Politiken är alltså reaktiv, den reagerar på och föreslår åtgärder (skapar policy) för att komma till rätta med problem i samhället. Med Bacchis mer kritiska eller ifrågasättande ansats är utgångspunkten att de problem som politiken avser att lösa också skapas av politiken. De finns inte "utanför", utan "görs i" det politiska arbetet. Enklast kan denna ansats förklaras genom att det är de lösningar som föreslås som skapar problemet. Om exempelvis politiken föreslår särskilda utbildningar riktade mot kvinnor för att de ska utveckla sin kompetens inom ett särskilt område, säg entreprenörskap, skapas också det problem som ska lösas. Problemet i detta fall är att kvinnor inte har tillräcklig kompetens för att bli entreprenörer. Viktigt att komma ihåg är att det inte betyder att politiken "menar" att detta är det huvudsakliga problemet, att det skulle handla om att politiker sitter och hittar på problem, utan att analysen går ut på att betrakta alla insatser som implicita "svar" på de problem som ska lösas. Ett annat exempel är de åtgärder som skrivs fram i den regionala utvecklings- och tillväxtpolitiken i relation till jämställdhet och kvinnors situation. Trots att jämställdhet ofta presenteras som ett horisontellt mål som ska genomsyra all politik pekar de insatser som föreslås, som ofta handlar om att stötta kvinnor till att bli mer entreprenöriella och våga satsa på att starta egna företag, att det är kvinnornas brist på kunskap och självförtroende som är problemet. Andra möjliga problem skulle kunna vara att män gynnas av rådande stödåtgärder eller att definitionen av utveckling och tillväxt gör vissa branscher till framgångsbranscher medan andra betraktas som återvändsgränder (se Rönblom 2008 för en genusanalys av svensk regionalpolitik). Man kan alltså säga att det är tystnaderna som jag vill åt i min analys. Det som inte sägs, utan bara framställs som självklart. Att exempelvis ifrågasätta varför det inte finns några

skrivningar om manliga företagare när det finns så många (men ändå så få) skrivningar om kvinnliga.

I rapporten har jag granskat delar av regeringens strategi för landsbygdspolitiken *En strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder* (Skr. 2008/2009: 167), skriften *Den nationella innovationsstrategin* som utgetts av Näringsdepartementet, samt Boverkets *Vision för Sverige 2025*. Urvalet baserar sig på att jag ville kontrastera en policy som uttalat berör landsbygdspolitiken med ett par andra policies som kan betraktas som centrala när det gäller landsbygdens framtid samt policies som av regeringen lyfts fram som centrala för landets utveckling. Urvalet kunde självklart varit mycket bredare och analysen mer djupgående men tanken är att rapporten framför allt ska betraktas som en form av idédokument eller inspirationsdokument. Att denna form av maktanalys kan ge upphov till andra sätt att tänka om policydokument och politiska förändringsåtgärder. Med andra ord gör jag inte anspråk på att komma med varken några sanningar eller slutgiltiga lösningar utan vill snarare uppmuntra till eget kritiskt tänkande och analys av hur politik formas och vilka effekter detta får för vad som anses möjligt respektive omöjligt, framgångsrikt respektive problematiskt, nyttigt respektive tärande.

Fokus i analysen har legat på de delar där landsbygd explicit har diskuterats, men även på övergripande skrivningar om både möjligheter och utmaningar inom respektive politikområde. Jag har framför allt varit intresserad av hur landsbygd "görs" i dessa dokument samt vilka effekter som dessa konstruktioner får för politiskt arbete i landsbygd. Först presenteras analysen av den nationella innovationsstrategin, sedan Boverkets vision och slutligen landsbygdsstrategin. I rapportens slutsatser relaterar jag även mina resultat till den studie av föreställningar om landsbygd på regional nivå som genomförts i ett uppsatsen *Diskursiva hierarkier i den regionala utvecklingen* av Aline Kärrbäck (2014).

Den nationella innovationsstrategin

Skriften består av 56 sidor varav ungefär en tredjedel är bilder. Det är inget formellt dokument i betydelsen regeringsskrivelse eller liknande utan är en skrift från Näringsdepartementet. Den behandlar definitioner och utgångspunkter för innovation och visionen för ökad innovation i Sverige 2020 men framför allt vägen – strategin – för till "ett innovationsklimat i världsklass år 2020". Inledningsvis kan konstateras att strategin är skriven utifrån ett mer eller mindre "neutralt" perspektiv när det gäller den territoriella dimensionen, uttryck som "alla delar av landet, såväl i städer som på landsbygden" eller "människor i alla delar av Sverige" dominerar framställningen och ger ett intryck av att betona lika möjligheter för alla medborgare. Landsbygd, glesbygd, stad – land eller liknande uttryck används vid ett tiotal tillfällen i det 57 sidor långa dokumentet. På så sätt framställs relationen landsbygd – stad som en av flera dimensioner att ta hänsyn till när det gäller att stärka förutsättningarna för innovation, dock saknas i stor utsträckning en diskussion kring hur detta mer konkret ska gå till. De strategier som presenteras i skriften är framför allt formulerade i generella termer och diskuterar inte olikheter i förutsättningar.

Visionen för ökad innovation i Sverige 2020 formuleras som "Människor i alla delar av Sverige kan och vill bidra till att skapa värde för människor, ekonomi och miljö genom

nya eller bättre lösningar” (s 13). Att skriva fram en vision som inte gällde alla medborgare vore ju också överraskande. Däremot kunde man ha väntat sig att den del som berör strategierna för att nå detta mål skulle diskutera huruvida alla delar av landet och alla människor har lika förutsättningar att uppnå visionen. Vid ett par tillfällen konstateras att landsbygden inte har samma förutsättningar som staden eller tätorten, exempelvis när det gäller IT (s 35), men samtidigt är det inget i åtgärderna som särskilt lyfts fram för att ändra på detta.

Det är framför allt i relation till delmålet *Sveriges regioner utvecklar sin innovationskraft utifrån sina olika förutsättningar* (s 46f) som platsens betydelse på något sätt, om än i relativt luddiga termer, diskuteras. Här framkommer (och reproduceras) en bild av landsbygden som starkt kopplad till jordbruk och natur och strategin lyfter fram vissa resurser som platsberoende:

”... råvaror som utvinns på givna platser eller klimatförhållanden, natur--- eller kulturmiljöer eller andra unika kulturvärden kopplade till en viss plats (exempelvis historia, film, musik eller litteratur). ... Sveriges unika naturmiljö med allemansrätten medför goda möjligheter till naturturism och utveckling av sysselsättning i landsbygderna” (s 47).

Landsbygdens innovationskraft kopplas i detta avsnitt också samman med strukturfonderna men det framgår inte huruvida det är några särskilda utmaningar som landsbygden möter och hur dessa i så fall bör hanteras. En övergripande slutsats är därför att en generell politik anses vara tillräcklig för alla delar av landet, trots att förutsättningarna konstateras vara olika.

Flera möjliga effekter kan följa på denna typ av resonemang. Å den ena sidan görs inte landsbygden till något särskilt problem och blir därmed inte heller problembärare. Samtidigt blir det svårt för landsbygderna att leva upp till flera av de delar som finns i strategin där talet i stor utsträckning handlar om att skapa företag i världsklass, företagande på globala marknader, vikten av relationer med universitet och högskola, etc. Även om inte täthet och storskalighet, föreställningar starkt kopplade till staden, uttryckts explicit så tenderar strategins konkreta exempel att ta dessa aspekter för självklara. Detta blir inte minst tydligt när det gäller vikten av forskning och högre utbildning där möjligheterna till att skapa förutsättningar för forskning i världsklass samt använda denna för att skapa innovation bär med sig ett implicit tolkningsföretade för staden.

När det gäller målet om företag och organisationer i världsklass är de företag som nämns i relation till landsbygden nya företag inom jakt, turism och upplevelseområdet (s36). Detta ger en bild av en landsbygd som ska transformeras men samtidigt hålla sig inom de ramar som traditionellt förknippas med landsbygden. Även delmålet om att använda potentialen i social innovation och samhälls-entreprenörskap för att bidra till att möta samhällsutmaningar lyfter fram landsbygden mer specifikt. Här framhålls att denna aspekt är särskilt viktig inom landsbygdsområden och på små orter för att utveckla lösningar för service och infrastruktur (s 40). Detta kan självfallet tolkas som ett mer eller mindre självklart förhållningssätt. När befolkningsunderlaget inte räcker till för att etablera traditionellt offentlig service måste människor själva engagera sig och hitta nya och kreativa lösningar. Samtidigt ställs inte samma krav på invånarna i staden

när överbefolkningen leder till att service och infrastruktur inte längre fungerar. Därmed blir också effekten av detta resonemang att det är självklart att lägga över mer ansvar på invånare på landsbygden än invånarna i staden. De få gånger staden explicit nämns, som exempelvis på sidan 48 i en diskussion om potentialen kring att skapa hållbar stadsutveckling, är det enbart i positiva termer. Staden tillskrivs inga utmaningar, snarare potential och möjligheter, men det gör däremot landsbygden. Framför allt är det dock talet om "alla människor", "hela Sverige", samtidigt som många av de målbilder och insatser som målas upp kräver täthet, kräver stadens rum, som gör att landsbygden skapas som bristfällig.

Något som också är intressant att notera är att de subjekt som lyfts fram i strategin är enskilda individer (anställda, ledare, konsumenter), företag, universitet och statliga stödstrukturer. Det är framför allt individer som ska göras – eller rättare sagt ges utrymme att göra sig själva – mer innovativa, kreativa och entreprenöriella. Statliga stödstrukturer ska framför allt ge förutsättningar till företag men även till dessa individer. Det finns däremot få kollektiva kategorier. Ibland diskuteras grupperna kvinnor och män och utlandsfödda kvinnor och män men framför allt är det individer som lyfts fram. Jag ser detta som ett exempel på en individualisering av politiken (se Rönnblom 2011) som bland annat gör det svårare att lyfta fram och problematisera skillnader i villkor mellan olika grupper i samhället, exempelvis skillnaden mellan de som bor på landet respektive de som bor i staden. Skillnader görs till effekter av individuella val, brister – eller framgångar.

Den starka betoning som finns av samverkan, dialog och lärande när det gäller innovationsstrategins genomförande gör det också svårt att tala om vissa grupper som privilegierade respektive underordnade. Det finns inga konflikter mellan grupper, eller platser för den delen. Den utgångspunkt som gång på gång reproduceras är en "win---win---situation". Om alla bara arbetar tillsammans, mer eller mindre på samma sätt, kommer alla att gynnas, och de som inte lyckas kan i vissa fall få individuellt stöd. Denna ansats blir också tydlig i avslutningen av strategin där helhetssyn, samverkan och dialog, samt ett starkt ledarskap betonas för ett lyckat genomförande av strategin. Den problemformulering som detta fokus implicit utgår ifrån handlar inte om att hitta former för att hantera motsättningar och att göra prioriteringar mellan olika grupper. Snarare blir problemet som ska lösas att överbrygga motsättningar genom att starka ledare få alla att "dra åt samma håll".

Avslutningsvis vill jag lyfta fram att potentialen för att diskutera betydelsen av den territoriella dimensionen, att olika delar av landet kan ge olika bidrag när det gäller innovationskraft, finns i dokumentet. Jag tänker då närmast på de så kallade angelägna samhällsutmaningar som inledningsvis listas i dokumentet och som fyller funktionen av avstamp för hela strategin. Dessa är i stor utsträckning miljörelaterade, handlar exempelvis om livsmedelstrygghet, hållbart jord- och skogsbruk, säker, ren och effektiv energi, gröna transporter, klimatåtgärder och välbefinnande. I dessa sammanhang vore det relativt enkelt att lyfta fram landsbygdens styrkor och även stadens brister, något som blev tydligt för mig när jag kontrasterade denna strategi med Boverkets vision. Genom en jämförelse med en annan policy blev alltså vissa tystnader i denna synliga.

Sammantaget är min tolkning att regeringens innovationsstrategi i stora delar reproducerar ett urbant tolkningsföreträde. Genom ett "neutralt" språk som hela landet

eller alla människor, samtidigt som det blir tydligt att flera av de strategier som presenteras kräver en viss täthet och vissa resurser, som universitet eller stora företag, skapas landsbygden som bristfällig.

Boverkets vision för Sverige 2025

I motsats till regeringens innovationsstrategi utgår det här policydokument från en betydligt mer problematiserande ansats, trots att det är ett visionsdokument. Dokumentet är 105 sidor långt och består i huvudsak av text. Liksom i innovationsstrategin tar Boverkets vision sitt avstamp i de utmaningar, eller megatrender, som de menar att samhället står inför – klimatet, globalisering, urbanisering och digitalisering. Men medan innovationsstrategin framför allt använder samhällsutmaningarna som ett avstamp som sedan lämnas för att rikta blicken framåt fördjupar sig Boverkets vision i de fyra utmaningar som de menar att visionen ska möta.

I avsnittet *En urbaniserad värld* konstateras att det framför allt är storstadsregionerna som kommer att växa, samt att allt fler bor i storstadsregionernas pendlingsorter, en utveckling som kommer att fortsätta. Det betyder att den omgivande landsbygden är relativt tätbefolkad men att glesbygd och mindre orter utanför pendlingsstråken länge har haft en negativ befolkningsutveckling. Det är framför allt unga vuxna och då särskilt kvinnor som flyttar och Boverket konstateras att det inte är något som pekar på att denna trend kommer att ändras.

Utifrån dessa konstateranden handlar visionen om att hantera växande storstadsregioner genom att hålla samman så kallade flerkärniga storstadsregioner och att det framför allt ska ske genom att bygga ut både kollektivtrafik och cykelstråk. Urbaniseringen betraktas som en utmaning för miljön men också för att skapa socialt integrerade samhällen. Exempelvis lyfts aspekter som behovet av att upprusta miljonprogramsområdena fram, att det är viktigt att bygga så att det finns en närhet till skola och förskola, vård och omsorg samt att man ska kunna känna sig trygg i sitt bostadsområde. Dessa utmaningar ska mötas genom en helhetssyn på både planering och på genomförandet av den förtätning som urbaniseringen innebär så att denna inte genererar social exkludering. Även utmaningarna med den tätortsnära landsbygden lyfts fram, vikten av att skydda natur--- och kulturvärden samt att förbättra möjligheterna att låta bilen stå och istället åka kollektivt eller cykla.

När det gäller övrig landsbygd och glesbygd, som inte är tätortsnära, beskrivs utmaningarna i termer av minskande befolkning, en utmaning som både kan mötas med samverkan, satsningar på IT, näringslivsutveckling samt att boende i glesbygd i vissa fall betraktas som allt mer attraktivt. I visionen beskrivs ett liv nära naturen och på en mer rofylld plats som ett alternativ till den växande och förtätade staden samt att service och arbetstillfällen skapats genom nytänkande och närhet. Men dokumentet lyfter också fram behovet av hållbar utveckling. Att vissa orter inte kommer att utvecklas och överleva när befolkningsunderlaget inte är tillräckligt stort för att upprätthålla samhällsservice och en bra levnadsstandard för de som bor där. Här handlar det om att offentlig och privat sektor måste samverka för kunna erbjuda tillfälliga lösningar för de som fortfarande bor kvar. Förutom samverkan mellan kommuner, med regionala och andra aktörer och med medborgarna för att skapa hållbara förutsättningar för service och näringsliv lyfts även möjligheten att omfördela skatteintäkter fram som en viktig

strategi för småorters och glesbygdens framtid. Att de samhällen som i huvudsak baseras på delårsboende eller säsongboende får bättre kostnadstäckning för att upprätthålla nivån på den kommunala servicen. Detta förslag är ovanligt för att de föreslår en omfördelning av resurser från stad till land. Det problem som ska lösas är alltså fördelningspolitiskt.

Betoningen på samverkan är på ett sätt självklar. För att kunna överleva i det glesa måste man hjälpas åt. Samtidigt blir det problem som implicit ska lösas bristen på samverkan och samsyn vilket ställer andra krav på medborgare i glesbygd än i staden.

”Det finns ingen universallösning på hur en ort, kommun eller glesbygd ska kunna öka tillväxten och därmed förutsättningarna för att utvecklas. Olika platsspecifika omständigheter leder till olika strategier och åtgärder. Några generella grunder för att öka möjligheterna till tillväxt är lokalpolitisk samsyn och en välskött kommunal ekonomi” (s 50).

Kravet på samsyn innebär ett avskaffande av politiken, i betydelse att politik handlar om att olika krav, prioriteringar och lösningar ställs mot varandra. Ett krav på samsyn riskerar att en stark röst får tolkningsföreträde, exempelvis för vad utveckling i en bygd ska vara. Här ställs andra krav på medborgare som bor på landsbygden än medborgare som bor i staden. Jag kommer att återvända till den här frågan i rapporten slutsatser.

Sammantaget vill jag hävda att genom att Boverkets vision skrivs fram i relation till tydliga problemformuleringar utmanas till en del den territoriella maktrelationen mellan land och stad. I relation till de olika temana, bebyggelse, ekonomi, infrastruktur och natur, landskap & miljö, är strategin i dokumentet att genomgående diskutera både problem och möjligheter, för både land och stad. Det blir tydligt att staden har sina problem, inte minst kopplade till storskalighet, trängsel, överutnyttjande av resurser, medan landsbygden har sina, framför allt kopplade till ett sviktade befolkningsunderlag och en åldrande befolkning. Inte minst genom att båda ”ytterligheterna” i den territoriella dimensionen benämns så återskapas inte ett urbant tolkningsföreträde på samma sätt som genom den ”neutrala ansats” som präglar innovationsstrategin.

Regeringens landsbygdsstrategi

Slutligen har jag tagit mig an regeringens särskilda strategi om landsbygden, *En strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder* (Skr. 2008/2009: 167). Detta är ett förhållandevis långt dokument, 183 sidor utan bilder, och behandlar en mängd olika aspekter på landsbygden. Den första delen består av en inledning där strategiska frågor diskuteras, följt av ett avsnitt om utgångspunkter där bland annat definitionen av landsbygd diskuteras samt ett avsnitt om de strategiska program som finns för landsbygden. I den andra delen diskuteras specifika sakområden; företagande, utbildning och forskning, service, kommunikationer och attraktivitet. Dokumentet avslutas med en presentation av organisatoriska åtgärder och andra aktiviteter på nationell nivå.

Jag har valt att framför allt analysera de inledande delarna, där problem och lösningar presenteras och anslaget för de resterande delarna fastslås. Jag har också valt att granska de delar som handlar om utbildning, forskning och innovation respektive en

god service och förnyelse av välfärden eftersom detta är delar som även återfinns i de två dokument som jag analyserat tidigare. Jag vill återigen betona att min kritiska granskning av denna policy inte innebär att jag menar att de förslag som presenteras på något sätt skulle vara "dåliga". Analysen handlar om att reflektera över hur föreställningar om landsbygder skapas i en policy och vilka underliggande effekter de kan få för vilka förändringar som anses rimliga respektive orimliga.

Denna policy har några år på nacken vilket är intressant att konstatera i sig. Det verkar som att vi får allt färre officiella dokument från regeringen sida, som regeringsskrivelser och DS skrivelser, medan broschyrer som *Den nationella innovationsstrategin* blir allt vanligare. En utveckling som dock är en forskningsuppgift i sig.

Strategin inleds med att betona vikten av en annan, och positiv, bild av landsbygderna.

"Sveriges landsbygder och de människor som bor där är en enorm resurs och tillgång för hela landet. Denna skrivelse slår fast regeringens positiva syn på landsbygderna. Regeringen vill nyansera och vända den bitvis negativa och schabloniserade bilden av landsbygderna som ibland förekommer i samhället och istället lyfta fram de positiva värden som Sveriges landsbygder representerar" (s 5).

Det är tydligt att ambitionen är att visa fram en annan och mer positiv bild av landsbygderna, att kontrastera de negativa bilder som ofta förknippas med glesbygd och landsbygd. Det som framför allt är intressant med detta anslag är på vilket sätt som det genomförs i den resterande texten. Vad betyder det att visa upp en annan och mer positiv bild? Vilka problem behöver lösas för att den gamla bilden ska ersättas? Och finns det en risk för att det är själva bilden av glesbygden som görs till det problem ska lösas? Redan på samma sida blir det tydligt att ett problem som måste lösas är skillnaderna mellan stad och land.

"Dessutom finns det anledning att framhålla att skillnaderna mellan stad och land minskar i takt med att bland annat ny teknik och bättre infrastruktur utvecklas. ... Även om landsbygdsområden, från ett socialt och ekonomiskt perspektiv, på många sätt är väl integrerade med tätorter och städer och att de kompletterar och förstärker varandra, finns det samtidigt grundläggande skillnader mellan stad och land. Landsbygderna har vissa särskilda förutsättningar som måste beaktas. De präglas av längre avstånd, gleshet och sin speciella fysiska miljö, exempelvis natur--- och kulturlandskapet, rika naturresurser och en särpräglad bebyggelsemiljö. ... För att uppnå målet om en hållbar tillväxt i alla delar av landet måste landsbygdens "särskildheter" hanteras i det politiska systemet" (s5---6).

Här konstateras att skillnaderna mellan stad och land är för stora och behöver minska, samtidigt som det finns grundläggande skillnader mellan stad och land som inte kan ändras. Landsbygderna anses ha särskilda förutsättningar som måste beaktas, förutsättningar som framför allt kopplas till avstånd, gleshet och "särskild" fysisk miljö. Dessa skillnader, eller "särskildheter", måste således, som framgår av citatet, hanteras i det politiska systemet.

Ambitionen att ändra bilden av landsbygden är självklart lovvärd. Jag vill dock peka på möjligheterna att effekterna av denna ambition inte med säkerhet blir de som regeringen verkar hoppas på. Den bild som skapas av landsbygden blir delvis motsägelsefull och paradoxal. Å ena sidan lyfts landsbygderna styrka fram, framför allt utifrån att peka på att de inte är så annorlunda staden som man vanligtvis tror. Samtidigt definieras landsbygderna utifrån sin fysiska miljö och sin gleshet vilket leder till att stadens rum och täthet blir självklar, och landsbygderna blir bristfälliga. Strategins huvudambition är också att stärka landsbygdens utvecklingskraft:

”Denna strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder lyfter på ett samlat sätt fram viktiga insatser och verktyg som främjar landsbygdernas utveckling” (s 10).

Sammantaget leder strategins ansats till att följande problem formuleras:

- bilden av landsbygden
- landsbygdens särskildhet
- landsbygdens brist på utvecklingskraft

Talet om landsbygdens särskildheter tenderar att förstärka en urban norm om utveckling och hållbar tillväxt. Landsbygden ska utvecklas ”trots” sina särskildheter. Problemen med landsbygdens särskildhet och brist på utvecklingskraft skapar i sin tur en problematisk bild av landsbygden. Om de två förra blir lösta kommer bilden också att bli bättre. Det jag finner mest intressant i den här analysen, ett för mig delvis oväntat resultat, är hur dessa problemformuleringar så tydligt reproducerar en urban norm. Staden är inte särskild, den är allmän. Staden har den utvecklingskraft som landsbygden har brist på. Bilden av staden är framgångsrik medan landsbygderna förstås som problem. Normen, utvecklingskraften och framgången, behöver inte benämnas – den skapas genom avvikelser. Landsbygdsstrategin utgår från en medvetenhet om landsbygdens särskildhet, samtidigt så skapas landsbygden som hjälplös och i behov av stöd. Det görs till självklart att många invånare är bättre än få. Det görs till självklart att den naturliga miljön är täthet, staden, medan landsbygdens fysiska miljö är ”speciell”.

En annan aspekt i strategin som förstärker det urbana tolkningsföreträdet är utgångspunkten att det inte räcker att landsbygderna utvecklas för sin egen skull, de ska också utvecklas för hela landets skull, något som illustreras i följande båda citat:

”Landsbygdernas långsiktigt goda utvecklingsförutsättningar ska tas till vara på ett bättre sätt än tidigare. Detta för att bidra till sin egen och hela landets utveckling och hållbara tillväxt” (s5).

”De särskilda och attraktiva natur--- och kulturmiljöer samt kulturresurser som finns i många landsbygder utgör en stor utvecklingspotential och en värdefull resurs för hela landet. Dessa miljöer ger bland annat möjligheter till ett attraktivt permanent--- och deltidsboende, rekreation och rehabilitering, ett riktigt friluftsliv samt en utvecklad turism” (s 7).

Det handlar alltså om att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygd (s 10), inte om någon form av omfördelning mellan land och stad. Snarare ska landsbygderna utvecklas för att komma fler till del. De konkreta problem som landsbygderna anses ha är en för

smal näringslivsbas (s13), för dåliga kommunikationer (s 14) samt dåliga förutsättningar för att utveckla lokal och regional konkurrenskraft (s 11). De strategier som föreslås handlar främst om att landsbygden självt måste ta ansvar för sin egen utveckling även om man också lyfter fram statens ansvar för ett förenklat regelverk när det gäller olika stödåtgärder, samt för satsningar på kommunikationer och infrastruktur.

Aspekter som lyfts i alla de tre dokument som analyseras i den här rapporten är betydelsen av utbildning och forskning samt möjligheterna till service och välfärd. När det gäller utbildning och forskning tar innovationsstrategin i princip inte alls hänsyn till någon territoriell dimension vilket lämnar landsbygden i princip utanför dessa, enligt strategin, centrala dimension. I Boverkets vision lyfts vikten av de regionala högskolorna fram, inklusive förslag på olika strategier som åtminstone kan stärka möjligheterna när det gäller hur högre utbildning ska komma människor i många delar av landet till nytta. Samtidigt blir det tydligt att det är de mindre orternas ansvar att öka sin attraktivitet och koppla upp sig mot närliggande högskoleorter. I landsbygdsstrategin lyfts det å ena sidan fram vikten av satsningar på yrkesutbildningar utifrån att man ser att detta är en typ av utbildning som landsbygden behöver, likaså satsningar på lärcentra för att ta både gymnasieutbildning och högskoleutbildning ut till landsbygderna. Men skrivningarna i landsbygdsstrategin handlar även om att det behövs mer forskning och kunskap om landsbygder. Min analys är att okunskap kring landsbygdens situationer och villkor görs till ett problem och att det är detta problem som behöver åtgärdas. Således skapas ett problem som handlar om brist på kunskap, där mer kunskap blir lösningen på problemet. Men liksom med problemet med bilden av landsbygden riskerar även denna problemformulering att inte ta fast på den marginaliserade position som landsbygden hamnar i, med minskade resurser och ett allt större ansvar på den enskilda medborgaren. Lite tillspetsat kan man kanske säga att dessa satsningar framför allt handlar om att förändra bilden av landsbygden, men kanske inte fungerar som stöd för landsbygdens utveckling i sig.

Den andra aspekten som är intressant att lyfta fram är hur frågor om service och välfärd framställs i dokumenten. I landsbygdsstrategin kan man läsa följande:

Tillgänglighet till grundläggande service för kvinnor, män och företag är en av många förutsättningar för hållbar tillväxt i alla delar av landet” (s 125),

Vidare konstateras att det är kvinnor och äldre människor som framför allt påverkas av en sämre fysisk tillgänglighet till grundläggande service, kvinnor för att de inte pendlar i samma utsträckning som män. Strategin lyfter fram dagligvarubutiken samt offentligt finansierad service som centrala och betonar flexibilitet och samverkan.

”Regeringen ser positivt på flexibla och lokalt anpassade lösningar för en god tillgång till service. Landsbygdens sociala och ekonomiska utveckling bygger i högre grad än tätortens på ett samspel mellan privata, offentliga och ideella insatser. Frivilliga insatser görs inte sällan för att höja kvaliteten i den kommersiella och offentliga servicen och för att ta tillvara möjligheter som finns i den lokala miljön. ... Den lokala nivån har lång erfarenhet av sektorsövergripande arbetssätt som bör kunna komma andra aktörer till godo” (s 126).

Denna skrivning, liksom de liknande skrivningar som finns i de två tidigare dokumenten, betonar landsbygdernas möjligheter till flexibilitet och nya lösningar. Men här slås också fast att landsbygdens utveckling i högre utsträckning än tätortens bygger på ett samspel mellan privata, offentliga och ideella insatser. Samma resonemang återkommer när det gäller vård och omsorg:

”Även inom områdena vård och omsorg ser regeringen positivt på valfrihet, flexibilitet och lokalt anpassade lösningar. Det är viktigt i områden där servicen är gles och befolkningsunderlaget begränsat. Det kommunala vårdnadsbidraget, barnomsorgspengen, jämställdhetsbonusen, den utökade valfriheten inom vård och omsorg samt skattelättnader på hushållsarbete är exempel på reformer som syftar till att öka kvinnors och mäns valfrihet och därigenom deras möjlighet att finna flexibla lösningar som passar just deras livssituation” (s 127).

Det problem som skrivs fram här är inte att det offentliga tar ett för litet ansvar för service, vård och omsorg på landsbygden. Det problem som ska lösas är istället att de som bor på landsbygden i än högre utsträckning ska hitta flexibla lösningar och att det framför allt ska göras genom att den enskilda individen tar ett större ansvar för att ordna den service, den vård och den omsorg som hen behöver. Med tanke på den brist på exempelvis läkare som många som lever på landsbygden upplever ter sig betoningen på valfrihet inom vård och omsorg delvis motsägelsefull. De lösningar som presenteras i ovanstående citat pekar på att landsbygdsbor i större utsträckning än idag ska göra egna val, det kräver dock att dessa valmöjligheter också existerar. Flexibel barnomsorg verkar exempelvis innebära ett större uttag av vårdnadsbidrag (s 138), det vill säga en individualiserad lösning vilket också skapar ett individualiserat problem.

En fråga som bör ställas är varför flexibilitet och ideellt arbete anses särskilt viktigt för landsbygderna? I texten betonas också vikten flexibilitet, valfrihet och lokalt anpassade lösningar för områdena vård och omsorg. Samtidigt vet vi att valfrihet och flexibilitet inom dessa områden framför allt är något som gäller i staden medan landsbygderna sällan har möjlighet att välja, exempelvis mellan olika vårdgivare. Det jag vill lyfta fram här är att dessa lösningar kommer utifrån nödvändighet, inte valfrihet, men snarare framställs som ett val.

Sammantaget kan konstateras att landsbygden, i motsats till staden, definieras utifrån sin fysiska miljö samt utifrån avstånd

”Det finns två särdrag som förenar Sveriges landsbygder och som avgränsar dem från städer och tätorter. Det ena är att landsbygderna präglas av sin speciella fysiska miljö; exempelvis natur--- och kulturlandskapet, naturresurserna och den särpräglade bebyggelsemiljön. Det andra särdraget är avstånd, tillgänglighet eller gleshet som påverkar i princip alla aktiviteter som människor utför” (s 19).

Vad denna skrivning implicit utgår ifrån är att stadens miljö inte är speciell, utan normal. Min tolkning är att denna typ av skrivning är ett exempel på stadens tolkningsföreträdare. De man annars skulle kunna säga är att staden är betydligt mer speciell och särskild än landsbygden utifrån att den avviker mer från hur övriga delar av landet ser ut. Man

skulle också kunna säga att närhet, eller kanske trängsel som de stora städerna präglas av, också är ett särdrag för staden.

Min poäng med den "motläsning", som denna form av analys också kan benämnas som, är att skrivningar kring särskildhet och särdrag riskerar att förstärka en utsatt position. En särskild strategi skapar särskildhet. På så sätt står landsbygdsstrategin för en annan problemformulering än innovationsstrategin. Särskildheten måste bemötas med särskilda insatser. I innovationsstrategin betonades likhet, framför allt genom att i låg utsträckning benämna den territoriella dimensionen. Generella insatser, som i hög utsträckning byggde på kontextuella förutsättningar som täthet och storskalighet, gjordes till allmänna, även för landsbygden. Samtidigt är analysen densamma när det gäller frågan om landsbygdernas service. Ansvaret för att lösa problemet förläggs framför på invånarna själva, men i landsbygdstrategin presenteras detta i termer av ökad valfrihet för individen.

Ett urbant tolkningsföreträde med sprickor

Vad kan då mer övergripande sägas om hur landsbygden görs i offentlig policy, utifrån analysen av dessa tre policydokument? I stor utsträckning överensstämmer mina resultat med de resultat som Aline Kärrbäck presenterar i sin uppsats *Diskursiva hierarkier i den regionala samhällsutveckling* där hon alltså har fokuserat den regionala nivån i sin analys och arbetat med ett liknande angreppssätt som jag gjort i denna rapport. I sina slutsatser skriver hon:

"Slutsatsen av det hela är att den regionala utvecklingsplanen reproducerar en diskursivt obalanserad maktordning mellan staden och landsbygden där den förra överordnas" (s 34).

Hon understryker vidare hur tilltron till stadens förmåga att föra hela regionen framåt präglar de dokument som hon har studerat (regionala utvecklingsstrategiska dokument som regional utvecklingsplan och regional utvecklingsstrategi) och betonar att urbaniseringen konsekvent och okritiserat framstår som en positiv process.

Något som jag vill lyfta fram som en central dimension i mina resultat är det som kan kallas för benämningens politik, eller – ska landsbygden benämnas i policy? Inom genusforskningen brukar man ibland tala om den feministiska paradoxen – genom att benämna kvinnors underordnade position i samhället bidrar vi samtidigt till att (re)producera den. Samtidigt är det svårt att förändra en ordning om den inte får synliggöras och benämnas. Som jag ser det gäller denna logik för alla maktrelationer, och mitt förhållningssätt till dilemmat är att det gäller att benämna samtidigt som det är viktigt att alltid reflektera över vad man riskerar genom just detta benämning.

I de dokument som jag analyserat görs benämningens politik på tre olika sätt. I innovationsstrategin tillämpas den i princip inte alls. De skrivningar som används där är framför allt neutrala i betydelsen att det är en strategi "för alla", i "hela landet". I Boverkets vision tillämpas en helt annan version av benämningens politik. Här benämns konsekvent både stad och land, storstad, landsbygd, storstadnära landsbygd. Och slutligen, regeringens landsbygdsstrategi, där är det genomgående landsbygd, och olika landsbygder, som gång på gång benämns. Min slutsats är att benämningens politik får

olika resultat. Det neutrala benämmandet tenderar attoreflekterat förstärka det urbana tolkningsföreträdet. Det ensidiga benämmandet, där enbart landsbygd benämns, tenderar att göra samma sak – trots att intentionen troligen är en annan. Snarare är det ett tvåsidigt benämning som möjliggör utmaningen av det urbana tolkningsföreträdet. Genom att både benämna stadens och landsbygdens utmaningar utmanas också stadens bärare av all utvecklingspotential.

I relation till benämningens politik framstår en annan central aspekt och det är huruvida fokus ligger på att formulera problem, lösningar, visioner eller alla dessa aspekter. Intressant nog, eftersom det är ett visionsdokument, är det framför allt Boverket som diskuterar utmaningar eller problem som de menar att Sverige står inför och sedan formulerar både vision och strategier med utgångspunkt i dessa. Innovationsstrategin har sitt fokus på vision och genomförande av visionen, de problem som formuleras är framför allt implicita. Regeringens landsbygdsstrategi behandlar också främst de områden som ska utvecklas utan att på ett lika tydligt sätt ta avstamp från de problem som landsbygden står inför. Det som dessutom görs i Boverkets vision är att sätta ord på det som ofta finns underliggande i talet om "landsbygdens överlevnad", nämligen avveckling. Att konstatera att alla delar av Sverige inte kommer att kunna leva skapar både en trovärdighet men inte minst är det möjligt att ifrågasätta detta påstående just utifrån att det är explicit. När maktrelationer som det urbana tolkningsföreträdet döljs i övergripande positiva skrivningar är de svåra att utmana.

En möjlig tolkning är att avsaknaden av explicita problemformuleringar och benämning av de dimensioner eller relationer som är centrala för en policy tenderar att förstärka underliggande maktrelationer. Detta gäller särskilt innovationsstrategin, men delvis även regeringens landsbygdsstrategi. De problemformuleringar som görs i denna policy lägger primärt ansvaret på landsbygden. Det är landsbygden och dess medborgare som ska utveckla allt från utvecklingskraft till flexibilitet. På så sätt kan också bilden av landsbygden ändras. Inga krav ställs på staden och dess medborgare. Ett annat sätt att uttrycka denna problematik är att det handlar om svårigheten att politisera den territoriella maktrelationen. Men är det inte politik, om det finns en offentlig policy? Min utgångspunkt är att politik och politisering inte är samma sak. Politik är de institutioner som vi har inrättat för att hantera samhället. I politiken pratar vi bland annat mycket om kvinnor och män, men det betyder inte att frågan om kön är politiserad. För att en fråga ska vara politiserad krävs att den presenteras i termer av motsättningar. Att det handlar om en motsättning mellan kvinnor och män, eller mellan land och stad, där män och det urbana intar en privilegierad position, delvis på bekostnad av kvinnor och det rurala. När en policy talar om att alla kommer att kunna delta och att insatsen ska gynna alla minskar utrymmet att tala om exempelvis fördelningspolitiska frågor. Att när samhället har begränsade resurser så måste de fördelas. Så rättvist som möjligt tycker de flesta, samtidigt som vad som är rättvist inte är någon självklarhet utan i sig en fråga som kan – och bör – politiseras.

Visst är det möjligt att hävda att en landsbygdsstrategi ska fokusera landsbygden, inte staden. Men om de problem som landsbygden ställs inför delvis handlar om att staden tillskrivs potential – och ges resurser – på ett sätt som ställer landsbygden i skuggan kanske en strategi för landsbygden snarare är en strategi för Sveriges territoriella utmaningar? Om neutraliseringen får till effekt att den marginaliserade positionen förstärks kanske benämningens politik ändå är nödvändig.

Till sist, i efterdyningarna av valet 2014 har uttrycket "ett delat land" återkommit med förnyad styrka. Även efter valet 2010 talade valanalytikerna om ökande skillnader i vad medborgarna röstade beroende på om de bodde i norr eller i söder, på landet eller i staden. Valresultatet 2014 visade på att dessa tendenser delvis har förstärkts. Bland att genom stora skillnader mellan hur människor i mindre orter och på landsbygden röstar jämfört med röstandet i större städer. Framför allt var det Sverigedemokraterna som blev valets vinnare, tillsammans med Feministiskt initiativ, där Sverigedemokraterna gick fram på mindre orter och i glesbygd medan Feministiskt initiativs framgångar var i de stora städerna. En förklaring till dessa partiers framgångar är att de lyfter fram motsättningar i samhället och presenterar en politik som svarar mot dessa motsättningar. Oavsett vad vi tycker om de motsättningar som ställs upp kan detta principiellt ses som ett svar på en avpolitiserad politik.ⁱⁱⁱ Att politik har blivit allt mer administration och förvaltning samtidigt som människor upplever att samhället präglas av en mängd maktrelationer. Att politik handlar allt mer om individer och inte om kollektiv eller grupper i samhället samtidigt som människor ser att det har betydelse i vilken grupp de placeras eller positioneras. Det är politikens ansvar att se till att hantera dessa maktrelationer i sin politik. Därför tror jag att det urbana tolkningsföreträdet inte kan administreras bort utan måste politiseras. Ett stort antal kommuner lever med utflyttning och en åldrande befolkning. Det kan inte vara en lokalpolitisk fråga utan bör bli en fråga för den nationella politiken. Frågan om relationen mellan stad och landsbygd måste politiseras, något som jag ser som en konsekvens av benämningens politik. Eller kanske ska vi tala om benämning som en förutsättning för politisering.

Referenser

Bacchi, Carol. 2009. *Analysing Policy: What's the Problem Represented to Be?* Pearson Education.

Berglund, Anna---Karin, Susanne Johansson & Irene Molina (red). 2005. Med periferien i centrum: en studie av lokal velferd, arbeidsmarked og kjønnsrelasjoner i den nordiske periferien. Rapport 2005:14. Norut NIBR Finnmark.

Den nationella innovationsstrategin, 2012. Regeringskansliet, Näringsdepartementet.

En strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder (Skr. 2008/2009: 167).

Forsberg, Gunnel och Stenbacka, Susanne. 2013. "Mapping gendered ruralities" i *European Countryside*, Versita. 5(1): 1---20.

Forsberg, Gunnel. 1996. "Rum med utsikt - modulationer på ett grundtema" i *Kvinnovetenskaplig tidskrift*, nr, 2.

Forsberg, Gunnel. 2005. *Planeringens utmaningar och tillämpningar*, Uppsala Publishing House.

Kärrbäck, Alina. 2014. *Diskursiva hierarkier i den regionala utvecklingen. En diskursanalys av maktordningen mellan stad och landsbygd i sex svenska regionala utvecklingsstrategier*, Uppsats Samhällsplanerarprogrammet, Stockholms universitet.

Massey, Doreen. 1994. *Space, place and gender*, Polity Press.

Muffe, Chantal. 2005. *On the political*, Routledge.

Nordin, Lissa. 2008. *Man ska ju vara två. Män och kärlekslängtan i Norrländsk glesbygd*, Natur och kultur.

Rönblom, Malin. 2011. "Vad är problemet? Konstruktioner av jämställdhet i svensk politik", i *Tidskrift för genusvetenskap*, nr 2---3.

Rönblom, Malin. 2008. "Var tog politiken vägen? Regionalpolitikens organisering som exempel på statens förändrade former", in *Tidskrift för genusvetenskap*, nr 1.

Rönblom, Malin. 2002. *Ett eget rum? Kvinnors organisering möter etablerad politik*, Akademisk avhandling (Diss.), Statsvetenskapliga institutionen, Umeå Universitet.

Ska hela Sverige leva? 2008. Formas fokuserar, Formas.

Stenbacka, Susanne. 2011. "Othering the rural: About the construction of rural masculinities and the unspoken urban hegemonic ideal in Swedish media", i *Journal of Rural Studies*, 27(3): 235---244.

Waldenström, Cecilia och Westholm, Erik. 2008. *Kunskap om landsbygden – Dags för en ny agenda?* Institutet för framtidsstudier.

Vision för Sverige 2025. 2012. Boverket.

ⁱ För den som fördjupa sig i olika former av maktanalys rekommenderar jag Steven Lukes bok *Power – a radical view*. Den utkom ursprungligen 1974 men finns i en reviderad version från 2004. Min egen text från 1997, ”Halva makten?: en feministisk granskning av politik” (i Nordborg, Gudrun (red) *Makt & kön*, Brutus Östlings förslag Symposium) utgår jag från Lukes men utvecklar hans tankegångar utifrån en feministisk ansats.

ⁱⁱ För en mer ingående diskussion av maktrelationen mellan urbant och ruralt se Rönnblom 2002.

ⁱⁱⁱ Dessa tankar bygger på den politiska teoretikern Chantal Mouffes teorier om politik och det politiska, se Mouffe 2005.